

สภาพการใช้บริการและความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพเพื่อพัฒนา คุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร

The conditions of service usage and needs for career skill enhancing television programs to
improve the academic quality of learners under the Bangkok Office of Learning Encouragement.

วราพร จงอรุณรุ่งโรจน์¹ ศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร. สุमित สุวรรณ

Waraporn Jongarunrungronj¹ Prof.Wg.Cdr. Dr. Sumit Suwan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) สภาพการใช้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร 2) ความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 392 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสะดวก มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น จำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร พบว่า รายการที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ ทำกินก็ได้ทำขายก็ดี ชุดเด็ก และคุกกี้ ตอนสอนทำแยมโรลรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพย้อนหลังผ่านอินเทอร์เน็ตที่ www.etvthai.tv ระยะเวลาเฉลี่ย 10 – 30 นาทีต่อวัน ช่วงเวลาที่นิยมรับชม คือ 18.01 – 21.00 น. และความถี่ในการรับชม 1 – 2 วัน ต่อสัปดาห์ โดยมีความพึงพอใจในองค์ประกอบรายการโทรทัศน์ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจพิธีกร และวิทยากรใช้ภาษาในการสื่อสารเข้าใจง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบรายการที่ต้องการมากที่สุด คือ รายการสอนโดยตรง พร้อมการนำเสนอแบบบรรยายและใช้ภาษาที่ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ด้านคุณสมบัติพิธีกรที่สำคัญ คือ ความรู้ และทักษะอาชีพที่หลากหลาย คุณสมบัติของแขกรับเชิญหรือวิทยากร คือ ความรู้ ความเชี่ยวชาญในอาชีพหรือเรื่องที่สนทนา ส่วนใหญ่ต้องการให้รายการถ่ายทำในสถานที่ทำงานจริงและต้องการให้มีความยาวตอนละ 30 นาที ออกมาภาคในช่วงเวลา 18.01 – 21.00 น. มีวัตถุประสงค์ในการรับชมเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม โดยมีความต้องการด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ ภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยต้องการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: รายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน

¹Master of Education Program in Educational Administration Kasetsart University Kamphaeng Sean Campus

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน

²Lecturer Master of Education Program in Educational Administration Kasetsart University Kamphaeng Sean Campus

*ผู้ติดต่อ: อีเมล: วราพร จงอรุณรุ่งโรจน์, Waraporn.jonga@ku.th

รับเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2568 แก้ไข 18 มีนาคม 2568 ตอบรับ 28 มีนาคม 2568

ในการผลิตเนื้อหารายการอาชีพ และต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพศิลปกรรม เกษตรกรรม คหกรรม การใช้สื่อเทคโนโลยี ที่ช่วยส่งเสริมการประกอบอาชีพ อาชีพในสำนักงาน และอาชีพที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน

ABSTRACT

This research aimed to achieve the following objectives: 1) To study the conditions of service usage of career skill enhancing television programs to improve the academic quality of students under the Bangkok Office of Learning Encouragement. 2) To study the needs for career skill enhancing television programs. The population of this study comprised high school students under the Bangkok Office of Learning Encouragement. The population of this study consists of high school students under the Bangkok Office of Learning Encouragement, totaling 392 individuals. A total of 335 completed questionnaires were returned, accounting for 85.5% of the sample. The research instrument used was a questionnaire distributed via Google Forms, with a reliability score Cronbach's Alpha of 0.98. The data were analyzed using the following statistical methods: frequency, percentage, mean, standard deviation, content analysis.

The research findings were as follows:

1. To study the conditions of service usage career skill enhancing television programs, the most popular program was “Tum Kin Ko Dai Tum Khai Ko Di” featuring cake and cookie-making, specifically the episode on making jam rolls. On average, viewers spent 10 – 30 minutes per day watching these programs, with the most popular viewing time being between 6:01 PM and 9:00 PM. Overall satisfaction with the program components was rated highly. When considering each item separately, it was found that the use of clear and easily understandable language by hosts and presenters was rated the highest.

2. To study on the needs for career skill enhancing television programs, the most desired format was direct instruction with presentations and explanations in simple, easy-to-understand language. The most important qualities for hosts included diverse knowledge and career skills while guest and experts should have proficiency in the discussed professions career or topic. The overall demand for program content was rated high, with a desire for involvement in the production of career related content. The most requested content such as arts related professions, agriculture, home economics, technology usage for career enhancement, office jobs, and currently popular professions.

Keyword: Career Skill – Enhancing Television Program the Bangkok Office of Learning Encouragement.

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และช่วยเสริมความเท่าเทียมในสังคม ซึ่งสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ การแพร่ระบาดของโควิด-19 และการเปลี่ยนแปลงในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ได้ส่งผลกระทบต่อ การจัดการศึกษา ทำให้ต้องปรับตัวให้สามารถพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาจึงต้องตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีและสามารถพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ได้ระบุถึงปัญหาการขาดฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังแรงงาน ซึ่งทำให้การพัฒนาากำลังแรงงานไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้มีการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไทย พบว่าอัตราการว่างงานในระดับปริญญาตรีสูงขึ้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566, หน้า 9) ซึ่งสะท้อนว่า ถึงแม้จะมีระดับคุณวุฒิทางการศึกษาตามที่นายจ้างต้องการแต่อาจยังมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ มากกว่าจัดการศึกษาตามความพร้อมของสถานศึกษา และต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนเพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อยกระดับคุณภาพตลาดแรงงานให้สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 หน้า 66)

โดยกระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญของการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดส่งเสริมการศึกษาผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าสู่แหล่งความรู้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้มากขึ้น โดยมีศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ในฐานะหน่วยงานภาครัฐภายใต้สังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีภารกิจหลักในการผลิตสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่กลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2565, หน้า 2) ซึ่งมีสื่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสำหรับบริการกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็นรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน รายการโทรทัศน์เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และรายการโทรทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีช่องทางการเผยแพร่ให้ผู้รับบริการสามารถเลือกใช้บริการได้หลากหลาย ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (ETV) รับชมได้ผ่านทาง 1. โทรทัศน์ที่มีชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมระบบจานรับสัญญาณทางช่อง 96 2. True Visions ทางช่อง 180 3. ทางเคเบิลทีวีท้องถิ่นทั่วประเทศ และระบบออนไลน์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียต่าง ๆ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2565, หน้า 3) จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ เกิดประโยชน์และตรงกับความต้องการในการนำไปประกอบอาชีพในอนาคต จึงควรมีการออกแบบหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรด้วยตนเอง

การดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพวิชาการของสื่อ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการติดตามและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและประชาชนอย่างสม่ำเสมอ การได้ทราบถึงความต้องการในการรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา จะสามารถเป็นข้อมูลช่วยในการวางแผนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งการสำรวจความต้องการความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับผู้เรียนที่ต้องดำเนินการเป็นลำดับต้น ทำให้นักเรียนได้รู้จักการออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และค้นพบความสนใจในการเรียนรู้ทักษะอาชีพของตนเอง และจะเป็นประโยชน์ต่อผลลัพธ์ทั้งด้านการศึกษาของผู้เรียนหรือเป็นรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้ในเรื่องของอาชีพเพื่อให้ผู้ชมนำไปประกอบเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้บริการและความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ เพื่อมุ่งหวังที่จะได้รับข้อมูลสารสนเทศด้านการใช้บริการและความต้องการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาประเภทรายการเสริมทักษะอาชีพ มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ วางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพงานด้านวิชาการ รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปกำหนดแนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน กรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้รับชมรายการที่สอดคล้องกับทักษะ ความสามารถ อย่างเหมาะสมกับตนเองต่อไป

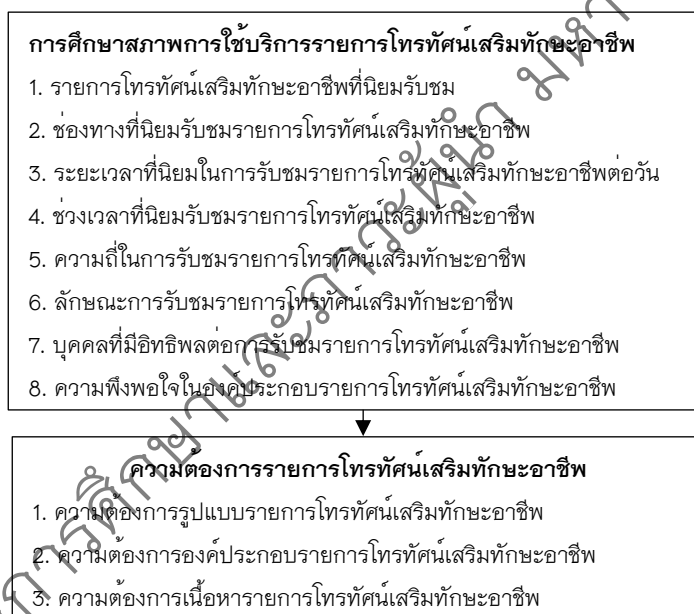
คำถามการวิจัย

1. สภาพการใช้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร
2. ความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานครที่ต้องการเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการใช้บริการและความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 20,592 คน (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการใช้บริการและความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร จากการกำหนดขนาด

กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane (1967, หน้า 886) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95 % และระดับความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า 0.05% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 392 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) จากผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 50 เขต ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ เขตที่ศึกษาอยู่ อาชีพ ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้ต่อเดือน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check – list) เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะปลายปิด (Close – end Question)

ตอนที่ 2 สภาพการให้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ มีลักษณะเป็น 1) คำถามปลายเปิด (Open – ended Questions) ให้ระบุชื่อรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพที่นิยมรับชม 2) แบบตรวจสอบรายการ (check – list) ในเรื่องของสภาพการให้บริการอื่น ๆ ได้แก่ ช่องทางที่นิยมรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ ระยะเวลาที่นิยมในการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพต่อวัน ช่วงเวลาที่นิยมรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ ความถี่ในการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ ลักษณะการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ และ 3) แบบมาตราส่วนประมาณค่าความพึงพอใจของลิเคิร์ตที่มี 5 ระดับ (Rating scale) 4) คำถามปลายเปิด (Open – ended Questions) ให้ระบุข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 3 ความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพมีลักษณะเป็น 1) แบบตรวจสอบรายการ (check – list) ในเรื่องรูปแบบรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพที่ท่านต้องการให้นำมาผลิตรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพมากที่สุด การนำเสนอที่ส่งผลต่อการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพมากที่สุด คุณสมบัติของพิธีกรผู้ร่วมรายการ แกร็บเชิญหรือศิลปินนักแสดง และวิทยากรรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพที่ต้องการให้มีมากที่สุด สถานที่ที่ท่านต้องการให้ถ่ายทำรายการเสริมทักษะอาชีพ ระยะเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพต่อวัน และวัตถุประสงค์ในการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ 2) แบบมาตราส่วนประมาณค่าความต้องการของลิเคิร์ตที่มี 5 ระดับ (Rating scale) 3) คำถามปลายเปิด (Open – ended Questions) ให้ระบุข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
1. ติดต่อขอหนังสือจากโครงการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคพิเศษ) คณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ถึงผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
 2. นำแบบสอบถามในรูปแบบ Google Forms ส่งไปยังสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร เพื่อดำเนินการแจ้งไปยังศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ทุกเขตของกรุงเทพมหานครในการจัดผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการตอบแบบสอบถาม
 3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนทั้งสิ้น 335 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5
 4. นำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และนำมาบันทึกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปแล้วจึงนำข้อมูลมารวบรวมวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามจุดประสงค์และข้อกำหนดของการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด (Close – end Question) เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check – list) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลแบบสอบถามสภาพการให้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพและเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้การหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนคำถามปลายปิด (Close – end Question) เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check – list) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนระดับความพึงพอใจในสภาพการให้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด (Open – ended Questions) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และร้อยละ (Percentage)
3. ความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ คำถามปลายปิด (Close – end Question) เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check – list) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ส่วนระดับความต้องการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการให้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพมีดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 392 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในเขตบางกะปิ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 27.76 เป็นเพศหญิง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 49.55 มีอายุอยู่ระหว่าง 20 – 29 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 47.46 ประกอบอาชีพพนักงาน / ลูกจ้างเอกชน จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 38.51 มีประสบการณ์ทำงาน 1 – 2 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 28.36 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 41.19

1.2 รายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพที่เคยชม พบว่า ส่วนใหญ่มีผู้เคยรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ รายการที่คิดได้ ทำขายก็ได้ ชุดเค้กและคุกกี้ ตอนสอนทำแฮมโรล มากที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.76 รองลงมา ได้แก่ รายการค้าขายไฮเทค ตอนที่ 2 เตรียมตัวอย่างไว้กับการค้าขายออนไลน์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 รายการรักคน, ออนไลน์ PLUS ตอนที่ 1 Digital Marketing คืออะไร และรายการเรียนนอกรั้ว ตอนวิชาชีพ นวัตกรรมไทย กศน.เขตคลองสามวา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.37 เท่ากัน ตามลำดับ

1.3 สภาพการให้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่รับชมผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตทาง www.etvthai.tv จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 76.72 มากที่สุด โดยเป็นการรับชมรายการย้อนหลัง จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 67.46 และรับชมรายการสด จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 รองลงมา ได้แก่ รับชมทางกล่องรับสัญญาณ IPTV จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.45 รับชมทางอุปกรณ์รับโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมระบบ KU BAND จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.66 และรับชมทางเคเบิลทีวีส่วนท้องถิ่น จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.18 ตามลำดับ

1.4 ระยะเวลาที่รับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพเฉลี่ยต่อวัน พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาชมระหว่าง 10-30 นาทีต่อวัน มากที่สุด จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 54.63 รองลงมา ได้แก่ ระยะเวลาต่ำกว่าครึ่งละ 10 นาทีต่อวัน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 21.49 ระยะเวลาระหว่าง 31 – 60 นาทีต่อวัน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 17.91 และตั้งแต่ 61 นาทีขึ้นไปต่อวัน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.97 ตามลำดับ

1.5 ช่วงเวลาที่นิยมชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ชมระหว่างเวลา 18.01 – 21.00 น. มากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 32.84 รองลงมา ได้แก่ เวลา 21.01 – 24.00 น. จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 21.19 เวลา 09.01 – 12.00 น. จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 15.82 เวลา 12.01 – 15.00 น. จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 13.13 เวลา 15.01 – 18.00 น. จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.96 และเวลา 06.00 – 09.00 น. จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 8.06 ตามลำดับ

1.6 ความถี่ในการชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ชมเฉลี่ย 1-2 วัน/สัปดาห์ มากที่สุด จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 77.01 รองลงมา ได้แก่ 3 – 4 วัน / สัปดาห์ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 15.82 ชมทุกวัน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.88 และ 5 – 6 วัน / สัปดาห์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.28 ตามลำดับ

1.7 ลักษณะการชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ชมรายการพร้อมกับทำกิจกรรมอย่างอื่น จำนวน 109 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.54 รองลงมา ได้แก่ ชมแบบเปลี่ยนสลับไปสลับมากับรายการอื่นในช่องอื่น จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 26.27 ชมอย่างสนใจตลอดจนจบ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 25.67 และชมรายการยามพักผ่อนเป็นกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.52 ตามลำดับ

1.8 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ตัดสินใจชมรายการด้วยตัวเอง มากที่สุด จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 59.70 รองลงมา ได้แก่ ครู จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 27.76 อินฟลูเอนเซอร์ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.16 และเพื่อน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.37 ตามลำดับ

1.9 ความพึงพอใจในองค์ประกอบรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจในองค์ประกอบรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ สูงสุดอันดับแรก คือ พิธีกรและวิทยากรของรายการมีการศึกษาในการสื่อสารเข้าใจง่าย รองลงมา ได้แก่ ความรู้และทักษะที่ได้รับจากรายการที่รับชม ภาพและเสียงของรายการมีคุณภาพเหมาะสม วัตถุประสงค์ของรายการมีความชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตร พิธีกรและวิทยากรของรายการมีความน่าเชื่อถือ การนำเสนอของรายการมีความน่าสนใจ เนื้อหาของรายการกระชับเข้าใจง่าย ช่วงเวลาการออกอากาศของรายการมีความเหมาะสม ความยาวของรายการมีความเหมาะสม และรูปแบบของรายการตรงกับความต้องการ ตามลำดับความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ

2. ความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ มีดังนี้

2.1 ความต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ เป็นรายการสอนโดยตรง จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 31.34 มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ รายการสารคดี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 15.22 รายการวาไรตี้ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.94 รายการบรรยาย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.55 รายการสาธิต จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25 รายการข่าว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 รายการสัมภาษณ์ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.57 รายการละคร จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.07 รายการสนทนาจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.18 ตามลำดับ

2.2 ความต้องการองค์ประกอบรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ ด้านการนำเสนอที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความต้องการชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการการนำเสนอแบบบรรยาย

ใช้ภาษาที่ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย มากที่สุด จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25 รองลงมา ได้แก่ การนำเสนอแบบสร้างแรงบันดาลใจ โดยการเล่าเรื่องราวความสำเร็จของผู้ที่เคยประสบปัญหา แต่ผ่านพ้นมาได้ด้วยการเรียนรู้ทักษะอาชีพ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 21.49 การนำเสนอแบบตัวอย่างจริง โดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาสาธิตวิธีการทำงานต่าง ๆ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.51 และการนำเสนอแบบซีรีส์ต่อเนื่อง โดยแบ่งเนื้อหาเป็นตอน ๆ ที่เชื่อมโยงกันเป็นเรื่องต่อเนื่อง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 ตามลำดับ

2.3 ความต้องการด้านคุณสมบัติพิธีกรรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการมีทักษะความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่หลากหลาย มากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 47.76 รองลงมา ได้แก่ มีทักษะการพูดที่ดี น่าสนใจ ชวนให้ติดตามรายการ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 38.20 มีบุคลิกที่เร้าใจ ดลกสนุกสนาน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34 และหน้าตาดี/สวย/หล่อ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.69 ตามลำดับ

2.4 ความต้องการด้านคุณสมบัติผู้ร่วมรายการ แยกเป็นเชิญ หรือศิลปินนักแสดงรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการมีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาชีพหรือเรื่องราวที่สนทนา มากที่สุด จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 44.20 รองลงมา ได้แก่ มีทักษะสื่อสาร การเล่าเรื่องหรือการบรรยายที่น่าสนใจจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 25.70 มีประสบการณ์และเคยประสบความสำเร็จ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 มีความน่าเชื่อถือ มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับเป็นวงกว้าง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 สุดท้ายมีความพยายาม อดทน และเป็นผู้ตั้งคำถามและผู้รับฟังที่ดี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 เท่ากัน ตามลำดับ

2.5 ความต้องการด้านคุณสมบัติวิทยากรรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการมีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาชีพหรือเรื่องราวที่สนทนา มากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80 รองลงมา ได้แก่ มีความสามารถในการถ่ายทอดหรืออธิบายที่ดี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจได้ดี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.51 และเปิดรับคำถามและสามารถตอบข้อสงสัยของผู้ชมได้อย่างชัดเจน ตรงประเด็น จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 ตามลำดับ

2.6 ความต้องการด้านสถานที่ถ่ายทำรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการถ่ายทำในสถานที่ทำงานจริง มากที่สุด จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 รองลงมา ได้แก่ สตูดิโอ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 ท่ามกลางธรรมชาติ สถานที่ร่มรื่น จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 และศูนย์ฝึกอาชีพ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40 ตามลำดับ

2.7 ความต้องการด้านความยาวในการออกอากาศรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ต้องการความยาวตอนละ 30 นาที มากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 รองลงมา ได้แก่ 15 นาที จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 28.70 60 นาที จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80 และ 45 นาที จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70 ตามลำดับ

2.8 ความต้องการด้านช่วงเวลาออกอากาศรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการช่วงเวลา 18.01 – 21.00 น. มากที่สุด จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 รองลงมา ได้แก่ เวลา 09.01 – 12.00 น. จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.20 เวลา 12.01 – 15.00 น. จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 เวลา 15.01 – 18.00 น. จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70 เวลา 21.01 – 24.00 น. จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 และเวลา 06.00 – 09.00 น. จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.40 ตามลำดับ

2.9 ความต้องการด้านวัตถุประสงค์ในการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการรับชมเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม มากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 44.80 รองลงมา ได้แก่ เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 32.80 เพื่อหากำลังใจหรือแรงบันดาลใจ

จากเรื่องราวหรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และเพื่อความบันเทิง แก่เป้าหมาย จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.43 ตามลำดับ

2.10 ความต้องการด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความต้องการด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพสูงสุด คือ ต้องการมีส่วนร่วมในการผลิตเนื้อหารายการอาชีพ และต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพศิลปกรรม เช่น การถ่ายภาพ การออกแบบผลิตภัณฑ์ / เสื้อผ้า การโฆษณา การปั้น วาดภาพ ดนตรี อยู่ในอันดับแรกเท่ากัน รองลงมา ได้แก่ ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรม เช่น การปลูกผักผลไม้ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำโรงเรือน การเลี้ยงสัตว์ ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพพาณิชยกรรม เช่น การประกอบอาหาร/ขนม การตัดเย็บ การเสริมสวย ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริมการประกอบอาชีพ ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพในสำนักงาน เช่น ผู้จัดการสำนักงาน นักการตลาด พนักงานบัญชี และต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน เช่น สตรีมเมอร์ นักสร้างคอนเทนต์ นักออกแบบพัฒนาเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน มีความต้องการเท่ากัน ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพพาณิชยกรรม และอาชีพบริการ เช่น การขายสินค้า บริการขนส่ง การท่องเที่ยว ร้านนวด สดุดท้าย คือ ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพอุตสาหกรรม เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างแอร์ และต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพหัตถกรรม เช่น งานแกะสลัก งานจักสาน ทอผ้าด้วยมือ เท่ากัน ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการใช้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำกรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รัชมารายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพมากที่สุด คือ รายการทำกินก็ได้ ทำขายก็ได้ ชุดเค้กและคุกกี้ ตอนสอนทำแฮมโรล และรายการค้าขายไฮเทค ตอนที่ 2 เตรียมตัวอย่างไว้กับการค้าขายออนไลน์ ผู้วิจัยมีความเห็นด้วยว่าอาจเป็นเพราะ วิธีทำของขนมแฮมโรลนั้นง่าย ใช้วัตถุดิบที่ทำได้ทั่วไปและเป็นเมนูที่เหมาะสมสำหรับการบริโภคเองในครัวเรือนและการทำขายเพื่อสร้างรายได้เสริม ผู้ชมจึงสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้ทันที ทำให้รายการตอนดังกล่าวได้รับความนิยมเป็นพิเศษ อีกปัจจัยหนึ่ง คือ ความนิยมของแฮมโรลในตลาด เนื่องจากเป็นขนมที่เข้าสนิยมของผู้บริโภคหลากหลายกลุ่มและสามารถเปลี่ยนไส้หรือรูปแบบได้ตามความต้องการ จึงช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมสนใจที่จะเรียนรู้การทำเมนูนี้ ส่วนรายการค้าขายไฮเทค ตอนที่ 2 เตรียมตัวอย่างไว้กับการค้าขายออนไลน์ที่มีผู้สนใจรับชมมากเป็นอันดับที่สองนั้น อาจเป็นเพราะการค้าขายออนไลน์เป็นทักษะที่ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งจะช่วยให้ผู้ชมรายการใช้เป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจส่วนตัวได้ สอดคล้องกับผลสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์) ของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น โดยประชาชนส่วนใหญ่ที่ซื้อสินค้าออนไลน์จะมีการซื้ออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยช่องทางการซื้อสินค้าออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุด ได้แก่ E – Marketplace เช่น Shopee, Lazada ซึ่งผู้ซื้อสินค้าออนไลน์นิยมใช้ช่องทางนี้สูงถึง ร้อยละ 95.98 ตามมาด้วย Social Commerce ได้แก่ TikTok, Line, Facebook อยู่ที่ ร้อยละ 47.18 ส่วนการใช้บริการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่รับชมผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตทาง www.etvthai.tv โดยเป็นการรับชมรายการย้อนหลังออนไลน์ จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อของผู้ชมมีการเปลี่ยนแปลงไป การรับชมออนไลน์สะดวกทั้งเวลาและสถานที่ ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของศิริวรรณ อนันต์โท (2564, หน้า 116) ที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้ชมรายการโทรทัศน์วัยหนุ่มสาวเปลี่ยนจากการรับชมตามผังรายการไปชมเนื้อหาออนไลน์แบบย้อนหลังและออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้น เพราะการชม

โทรทัศน์บนอินเทอร์เน็ตสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้ชมยุคดิจิทัลได้มากกว่าโดยภาพรวมทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความพึงพอใจในองค์ประกอบรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพในด้านพิธีกรและวิทยากรของรายการที่มีการใช้ภาษาในการสื่อสารเข้าใจง่าย การที่พิธีกรและวิทยากรของรายการมีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ถือเป็นจุดเด่นที่ช่วยให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของอชิระ ดวงหอม (2559, หน้า 90) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมความต้องการและความพึงพอใจต่อทีวีดิจิทัลของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้ชมรายการของทีวีดิจิทัล มีความต้องการผู้ดำเนินรายการที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และภาษาที่ใช้สื่อสารเข้าใจง่ายในระดับมาก ทำให้เพิ่มความน่าสนใจแก่รายการและเชื่อมโยงกับผู้ชมได้ดีขึ้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการสื่อสารผ่านรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสื่อสารเนื้อหาไปยังผู้ชมอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้ชมทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงและเข้าใจข้อมูลได้ง่ายโดยไม่เกิดความสับสน นอกจากนี้ยังเสริมให้พิธีกรและวิทยากรมีความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้ชมรู้สึกเชื่อมั่นในการนำความรู้ที่ได้จากการรับชมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่ายจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ชม สำหรับการผลิตรายการโทรทัศน์ควรพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดการสื่อสารมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชมได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่รูปแบบของรายการตรงกับความต้องการผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพยังไม่ตอบโจทย์ความสนใจของผู้เรียนเท่าที่ควร เนื้อหารายการอาจยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้ชมในกระบวนการออกแบบรายการ และไม่ครอบคลุมความสนใจของผู้เรียนทั้งหมด ดังนั้นผู้ผลิตรายการควรพิจารณารูปแบบและเนื้อหาของรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพให้มีความหลากหลาย น่าสนใจ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น อาจทำการสำรวจความสนใจและเปิดโอกาสให้ผู้ชมรายการได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพเพื่อการมีส่วนร่วมในการออกแบบรายการหรือการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการผลิตรายการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและเพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด

2. ความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ พบว่า ผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำ

กรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความต้องการรายการสอนโดยตรง มากที่สุด เนื่องจากรูปแบบการสอนโดยตรงเป็นรายการที่ผู้ชมสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ทันที โดยมีผู้สอนอธิบายขั้นตอนวิธีการอย่างละเอียดและตอบโจทย์ผู้ชมที่ต้องการความรู้เชิงปฏิบัติในระยะสั้น ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า ผู้เรียนต้องการรับชมรายการที่นำความรู้ไปใช้ได้ทันทีในชีวิตจริง ซึ่งรายการรูปแบบนี้เหมาะกับกลุ่มคนที่ต้องการรับชมรายการเพื่อใช้เสริมความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องทักษะอาชีพ มีเป้าหมายในการรับชมที่ชัดเจนในการนำความรู้ที่ได้ไปตอบข้อสงสัย แก้ไขปัญหาที่พบหรือเพื่อการทำแบบทดสอบ รายการรูปแบบนี้จะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับการออกแบบเนื้อหาและการอธิบายที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย รองลงมา ผู้เรียนมีความต้องการรายการสารคดีเสริมทักษะอาชีพที่แสดงตัวอย่างของผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ สามารถช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมบางกลุ่มที่ต้องการเห็นกรณีศึกษา และเรื่องราวจริงเพื่อเสริมกำลังใจและมุมมองต่ออาชีพที่กว้างขึ้น รวมทั้งรายการสารคดีเกี่ยวกับอาชีพที่แสดงตัวอย่างของผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ แสดงว่าผู้ชมต้องการรายการที่สร้างแรงบันดาลใจจากมุมมองใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประสบความสำเร็จในเส้นทางอาชีพไม่ได้มองหาทักษะอาชีพเพียงอย่างเดียว ซึ่งการทำสารคดีที่จับใจและสมจริงจะช่วยให้ผู้ชมสามารถเชื่อมโยงตนเองกับเรื่องราวเหล่านั้นได้ ส่วนผลการศึกษาความต้องการด้านเนื้อหารายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพพบว่า ผู้เรียนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการผลิตเนื้อหารายการอาชีพและความต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพศิลปกรรม เช่น การถ่ายภาพการออกแบบผลิตภัณฑ์ / เสื้อผ้าการโฆษณา การปั้น วาดภาพ ดนตรี รองลงมา

มีความต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรม เช่น การปลูกผักผลไม้ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำโรงเรือน การเลี้ยงสัตว์ และต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพคหกรรม เช่น การประกอบอาหาร / ขนม การตัดเย็บ การเสริมสวย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มที่ผู้ชมต้องการมีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหารายการที่ตรงกับความต้องการและความสนใจเฉพาะของตน การมีส่วนร่วมของผู้ชมในกระบวนการผลิตเนื้อหาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความสนใจและการยอมรับของผู้ชมและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ดังที่ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน (2554, หน้า 16) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่ดีไว้ว่า ต้องมีการสร้างการมีส่วนร่วมกับรายการ (participation) โดยต้องพยายามทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วมกับการรายการตลอดเวลาทั้งแบบโดยตรงและโดยอ้อม สอดคล้องกับสุนิสา สัตบุศย์ (2562, หน้า 78) ที่ได้ศึกษากระบวนการผลิตและแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการโทรทัศน์รายการ "เส้นทางสุขภาพ" พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ชมเป็นอีกหนึ่งปัจจัยการพัฒนารูปแบบรายการ เนื่องจากจะเกิดการรับรู้ร่วมกันระหว่างผู้ผลิตรายการและผู้ชม ในส่วนของผู้ชม คือ การร่วมถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ของผู้ชมเองหรือการให้ข้อเสนอแนะการพัฒนารูปแบบรายการ ก่อให้เกิดการยอมรับและการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของรายการร่วมกัน ส่วนด้านผู้ผลิตรายการ คือ การรับรู้เข้าใจความต้องการของผู้ชมรายการมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ผลิตรายการได้รับข้อมูลเพื่อลบจุดด้อยเสริมจุดแข็งให้กับรายการ ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมของผู้ชมในการออกแบบเนื้อหารายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ นับเป็นกลไกสำคัญที่นอกจากจะช่วยให้กระบวนการผลิตรายการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ยังทำให้สามารถสร้างเนื้อหาที่ตอบโจทย์ผู้ชมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังช่วยเสริมรูปแบบรายการให้มีความน่าสนใจตรงกับความสนใจของผู้รับชมในปัจจุบัน ทั้งยังก่อให้เกิดการเป็นเจ้าของรายการร่วมกันระหว่างผู้ผลิตรายการและผู้ชม ซึ่งส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและเพิ่มความผูกพันต่อรายการในระยะยาว

อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาสภาพการให้บริการและความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร สะท้อนถึงความต้องการที่หลากหลายของผู้ชม ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญสำหรับผู้ผลิตรายการในการพัฒนาคุณภาพวิชาการของสื่อเพื่อการศึกษาให้มีความหลากหลายน่าติดตามรับชมมากขึ้น ตอบโจทย์ผู้รับชมทั้งในแง่ของเนื้อหาความรู้ แรงบันดาลใจ และความสนุก การออกแบบรายการที่ผสมผสานองค์ประกอบเหล่านี้อย่างลงตัวจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจและขยายฐานผู้ชมได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาคุณภาพวิชาการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพควรเลือกพิธีกรและวิทยากรที่มีการใช้ภาษาในการสื่อสารที่เข้าใจง่าย ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจในการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้หลากหลาย รวมทั้งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหารายการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนในการนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง

1.2 ควรพัฒนารูปแบบรายการสอนตรงที่เน้นทักษะทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยเน้นขั้นตอนที่เข้าใจง่ายและนำเสนอวิธีการอย่างละเอียด รวมถึงรายการรูปแบบสารคดีที่สร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพจากประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ หรือรายการที่น่าเสนอเกี่ยวกับข้อมูลเชิงลึกของอาชีพเฉพาะด้าน

1.3 ควรเพิ่มความหลากหลายของเนื้อหารายการ โดยผลิตเนื้อหาที่เกี่ยวกับอาชีพด้านศิลปกรรม ด้านเกษตรกรรม และด้านคหกรรมตามความสนใจของผู้ชม ซึ่งจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ชมในกระบวนการออกแบบเนื้อหารายการ และตรงกับความต้องการของผู้ชมมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพในกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย โดยอาจแบ่งตามช่วงอายุหรือระดับการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถออกแบบองค์ประกอบรายการ เนื้อหาและรูปแบบรายการที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มได้

2.2 ควรศึกษาความต้องการรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพในหลากหลายมิติ เช่น ความต้องการในระดับภูมิภาคหรือความสนใจของกลุ่มอาชีพที่เฉพาะเจาะจงเพื่อขยายขอบเขตของรายการเสริมทักษะอาชีพให้เข้าถึงกลุ่มผู้ชมในวงกว้างยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับชมรายการโทรทัศน์เสริมทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพวิชาการของผู้เรียนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2566). รายงานนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. http://mis.nfe.go.th/NFE-MIS/studentMIS/student_itw_conclus_process.php.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ณัฐฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2554). แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์. เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ หน่วยที่ 1 (ฉบับปรับปรุง). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริวรรณ อนันต์โท. (2564). ปัจจุบันและอนาคตของการให้บริการโทรทัศน์ผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 4(3), 116.
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2565). การประเมินคุณภาพรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษารายการวัยเก๋แล้วอาชีพของสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ETV). กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษากกรมส่งเสริมการเรียนรู้.
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2565). รายงานการติดตามผลการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษากกรมส่งเสริมการเรียนรู้.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ของประชาชน. (Online) https://tdo.onde.go.th/Survey_Result2567.html. 8 ธันวาคม 2567.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 2: เมษายน – มิถุนายน 2566. <https://www.mhesi.go.th/images/THANWARAT/เอกสารเผยแพร่ภายนอก/รายงานสถานการณ์แรงงาน-ฉบับสมบูรณ์.pdf>.
- สุนิลชา สัตบุศย์. (2562). กระบวนการผลิตและแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการโทรทัศน์รายการ “เส้นทางสุขภาพ”. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อชิระ ดวงหอม. (2559). พฤติกรรมการเปิดรับชมความต้องการและความพึงพอใจต่อทีวีดิจิทัลของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Yamane, Taro. 1967. Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed., New York: Harper and Row.